

Tunturi-Lappi

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapissa vuonna 2017

Pasi Satokangas
Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti
Lapin ammattikorkeakoulu
2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	3
1.1 Selvityksen tausta.....	3
1.2 Käsitteet, menetelmät ja aineisto	4
2. Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapin kunnissa vuonna 2017.....	7
2.1 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017 ..	7
2.2 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Kittilässä vuonna 2017.....	9
2.3 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Kolarissa vuonna 2017.....	11
2.4 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Muoniossa vuonna 2017 ..	13
3. Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapissa vuonna 2017.....	15
Kirjallisuus.....	16
Taulukkoluetelo	17
Liitteet	18

1. Johdanto

1.1 Selvityksen tausta

Leader Tunturi-Lappi ry tilasi vuonna 2018 Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutilta (MTI)/ Lapin ammattikorkeakoululta (Lapin AMK) selvityksen matkailun talousvaikutuksista Tunturi-Lapin kunnissa, eli Enontekiöllä, Kittilässä, Kolarissa ja Muoniossa. Selvitys toteutettiin palveluliiketoimintana ja sen toteuttamiseen ovat osallistuneet Lapin ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijat.

MTI/ Lapin amk on aiemmin selvittänyt matkailun talousvaikutukset muun muassa 12 lappilaisessa kunnassa, mukaan lukien Tunturi-Lapin kunnat (Satokangas 2013, 10–11, 16–19, 20–21). Selvitys perustui vuoden 2011 tilastotietoihin ja julkaistiin vuonna 2013. Tämä aikaisempi selvitys ei ole suoraan vertailukelpoinen nyt julkaistun kanssa. Selvitykset eroavat toisistaan useissa kohdin. Aiemmassa 12 kunnan selvityksessä toimialoitteiset matkailuosuusprosentit eivät olleet kuntakohtaisia. Toimialakohtaisten matkailuosuusprosenttien laskemiseksi kunnat jaettiin tuolloin vastauskadon vuoksi kahteen ryhmään ja matkailuosuudet laskettiin kaikkien ryhmään kuuluvien kuntien vastausten keskiarvona. Matkailutyöllisyys on laskettu 12 kunnan selvityksessä henkilöstö/liikevaihto-suhteiden avulla matkailutulon pohjalta. Henkilöstö/liikevaihto-suhteista toimiluokittain saatava tieto ei vastaa täysin matkailun talousvaikutusten selvittämisessä käytettävää toimialaluokitusta. Tästä syystä 12 kunnan selvityksessä matkailutyöllisyyden laskennassa oli joidenkin toimialojen kohdalla käytettävä eri toimiluokkien henkilöstö/liikevaihto-suhteiden keskiarvoja. Nyt käsillä olevassa selvityksessä työllisyyslaskenta perustuu Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietoihin toimialojen kokonaistyöllisyydestä. Liikevaihto/henkilöstö-suhteisiin ja matkailutuloon perustuva matkailutyöllisyyden laskenta kattaa myös mahdollisesta vuokratyövoiman käytöstä muodostuvan työllisyyden. Tilastokeskuksen yritysrekisterin aineistoon perustuva tieto työllisyydestä ei kata mahdollista vuokratyövoiman käyttöä, koska selvityksen toimialaluokitukseen ei kuulu työvoiman vuokrauksen toimiluokkaa.

Tilastokeskuksen yritysrekisteri uudisti tilastotuotantoaan vuonna 2013. Tuolloin mukaan vuositilastoon otettiin mukaan myös 170 000 euron taserajan ylittävät yritykset. Aiemmin mukana olivat ne yritykset, jotka ovat työllistäneet vähintään puoli henkilötyövuotta, tai jotka ovat ylittäneet vuosittain määritellyn liikevaihdon tilastorajan (10 846 euroa vuonna 2013). Lisäksi tapahtui muutoksia muun muassa tietojen keräämistavoissa. Yritysten lukumäärä vuositilastoissa on kasvanut muutosten vuoksi, suurin muutos on tapahtunut alkutuotannon alalla. (Tilastokeskus 2018a.) Tilastointikäytännön muutoksen tarkkaa vaikutusta on vaikea arvioida, mutta todennäköisesti se ei ole tämän selvityksen toimialojen kohdalla ainakaan kovin huomattava.

1.2 Käsitteet, menetelmät ja aineisto

Selvityksen maantieteelliseen kohdealueeseen kuuluvat Enontekiön, Kittilän, Kolarin ja Muonion kunnat ja tehtävänrajauksena on matkailun välittömien tulo- ja työllisyysvaikutusten selvittäminen. Matkailun välittömät vaikutukset muodostuvat niissä yrityksissä, joissa matkailijat asioivat. Matkailun kerrannaisvaikutuksiin puolestaan kuuluvat välilliset vaikutukset sekä johdannaisvaikutukset. Välillisillä vaikutuksilla tarkoitetaan ostoja, joita matkailutuloa saavat yritykset tekevät liiketoimintansa tarpeisiin esimerkiksi tukkuliikkeistä. Johdannaisvaikutukset puolestaan muodostuvat matkailun työllistämien henkilöiden käyttäessä palkkatulojaan. Matkailun kokonaisvaikutuksiin kuuluvat välittömät sekä kerrannaisvaikutukset. (Kauppila 2001, 5–6; Ylkänen 1983.)

Työ- ja elinkeinoministeriö on antanut suositukset matkailun talousvaikutusten selvittämisessä käytettävistä määritelmistä ja luokituksista. Suositusten mukaan selvityksissä tulee ilmetä käytetty menetelmä, määritelmä ja aineiston keräämisen tapa. Yrittäjiltä kerätään vain sellaista tietoa, jota ei ole muuten saatavissa. Myös matkailun määritelmästä ja toimialaluokituksista annetaan omat suositukset. Matkailuun tulee lukea mukaan sekä päiväkävijät että yöpyvät matkailijat. Annetun määritelmän mukaan matkailu on toimintaa, jossa ihmiset matkustavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolelle, ja oleskelevat siellä korkeintaan vuoden ajan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013). Tässä selvityksessä matkailijaksi määriteltiin annettua suositusta mukaillen tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolelle tilapäiselle matkalle saapuva. Matkailijaksi ei luettu säännölliselle työ-, opiskelu- tai ostosmatkalle saapuvaa. Matkat omalle vapaa-ajan asunnolle luetaan matkailuksi säännöllisyydestä riippumatta. Käytännössä matkailijan määritelmää tarvitaan selvityksen kyselyvaiheessa, jolloin yrittäjien on arvioitava matkailijoiden osuutta liikevaihdon muodostumisessa.

Toimialaluokitus, joka on esitelty liitteessä 1, perustuu TOL 2008 - luokittelujärjestelmään (Tilastokeskus a). Käytettävä toimialaluokitus mukailee Työ- ja elinkeinoministeriön 20.5.2013 antamia suosituksia matkailun talousvaikutusten selvittämisestä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013).

Selvityksessä käytettiin ns. tulomenetelmää, joka perustuu yritysten saamien matkailutulojen laskemiseen (Ylkänen 1983). Julkisella sektorilla muodostuvat matkailun vaikutukset eivät siis sisälly selvitykseen. Myös matkailurakentaminen jää selvityksen ulkopuolelle.

Selvityksen perusaineistona käytettiin Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin tietoja. Rekisteri sisältää kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka ovat liiketoiminnasta arvonlisäverollisia, tai toimivat työnantajina. (Tilastokeskus 2017). Aineisto hankittiin Tilastokeskuksen yritysrekisteriä erillistilauksena, joka toteutettiin siten, että toimialoihin kuuluvien alaluokkien tiedot oli laskettu yhteen. Näin tietosuojasyyt eivät estä tietojen näyttämistä niissä toimiluokissa, joissa on vähän toimipaikkoja.

Yritysrekisteriin kuuluvat yritykset ja toimipaikat, jotka ovat toimineet yli puoli vuotta tilastovuonna ja jotka ovat työllistäneet enemmän, kuin puoli henkilöä tai joiden

liikevaihto on ylittänyt vuosittain määritellyn tilastorajan, joka oli 11 376 euroa vuonna 2017. Vuodesta 2013 alkaen mukana ovat lisäksi taserajan 170 000 euroa ylittävät yritykset. (Tilastokeskus 2018b.)

Toimipaikalla tarkoitetaan yrityksen yksikköä, jossa harjoitetaan pääasiassa yhdenlaisten tavaroiden tai palveluiden tuottamista (Tilastokeskus b). Esimerkiksi yhden huoltoaseman toiminta voi olla tilastoinnissa jaettu huoltamo- ja kahvilatoiminnan toimipaikkoihin. Selvityksessä esitettävät liikevaihto- ja matkailutuloluvut eivät sisällä arvonlisäveroa.

Tilastoaineiston lisäksi selvityksessä käytettiin toimialoittaisia matkailuosuusprosentteja koskevia tietoja, jotka kerättiin yrityskyselyllä. Kysely on kohdistettu erityisesti toimialallaan suurimpiin toimipaikkoihin. Vastaavaa periaatetta on käytetty esimerkiksi Uudenmaan matkailun tulo- ja työllisyysvaikutusten selvityksessä. (Lopez & Holmberg & Ritalahti 2014, 45–46). Kyselytiedot kerättiin sähköpostikyselyllä ja puhelinsoitin. Toimipaikkojen nimet ja yhteystiedot saatiin Tilastokeskukselta hankitusta toimialaluokituksen mukaisesta toimipaikkalistasta (Tilastokeskus 2018c). Selvityksen kyselyssä kerättiin yhteensä 194 vastausta, joiden tarkempi jakauma kunnittain ja toimialoittain on esitelty taulukossa 1.

	Enontekiö	Kittilä	Kolari	Muonio	Yhteensä
Vähittäis- kauppa	7	16	11	8	42
Majoitus ja ravitsemis	11	17	17	16	61
Huvi- ja virkistys	11	15	15	13	54
Liikenne	10	9	10	8	37
Yhteensä	39	57	53	45	194

Taulukko 1 Kyselyn vastaukset

Toimialojen matkailuosuusprosenttien laskennassa huomioitiin kyselyyn osallistuneiden yritysten koko, jotta muodostettu tieto kuvaa paremmin matkailun merkitystä alueella. Käytännössä tämä tehtiin siten, että matkailuosuusprosentti laskettiin painotettuna keskiarvona käyttäen painotuksessa vastanneiden yritysten kokoa liikevaihdolla mitattuna.

Toimialan välitön matkailutulo laskettiin kertomalla tilastoista saatava toimialan kokonaisliikevaihto toimialan matkailuosuusprosentilla. Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset laskettiin tilastoidusta toimialakohtaisesta kokonaistyöllisyysmäärästä hyödyntäen yrityskyselyn avulla muodostettuja toimialojen matkailuosuusprosentteja. Selvityksessä esiteltävät työllisyysluvut eivät sisällä vuokratyövoimaa.

Välittömät matkailupalkkatulot laskettiin kertomalla kunkin toimialan matkailutyöllisyys toimialan kuukausiansiotiedolla ja muuntamalla se vuosiansioksi

käyttämällä kerrointa 12,5. Kuukausiansiotiedot saatiin Tilastokeskukselta, joka tuottaa ne TOL 2008 -luokittelun mukaisesti eriteltynä (Tilastokeskus 2018d). Tilastokeskuksen julkaisemat kuukausiansiotiedot ovat valtakunnallisia, mediaanin mukaan laskettuja. Matkailupalkkatulojen laskennassa käytetyt kuukausiansiot laskettiin toimialoittain keskiarvona niiden toimiluokkien kesken, joita kohdekunnissa on Tilastokeskuksen toimipaikkalaskurin mukaan (Tilastokeskus 2018e). Matkailupalkkatulojen laskennassa ei ole huomioitu mahdollisia muissa kunnissa kirjoilla olevien työntekijöiden aiheuttamia verotulovuotoja.

Matkailupalkkaverotulot laskettiin palkkatulojen pohjalta kuntien efektiivisiä tuloveroprosentteja hyödyntäen. Kuntien nimelliset tuloveroprosentit eivät vastaa todellista veroastetta, koska verotuksessa tehdään erilaisia vähennyksiä, joiden jälkeen saadaan verotettavan tulon määrä. (Kuntaliitto 2018.) Efektiivinen veroaste kertoo siis tuloveroprosenttia tarkemmin siitä, mikä on kuntien saama verotulo.

2. Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapin kunnissa vuonna 2017

2.1 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017

Enontekiön matkailun tulovaikutukset on esitetty taulukossa 2. Luvut eivät sisällä arvonlisäveroa. Enontekiön välitön matkailutulo vuonna 2017 oli lähes 27 miljoonaa euroa, josta suurin osa kertyi vähittäiskaupan toimialalta. Toiseksi suurin matkailutulo muodostui majoitus- ja ravitsemistoimialalla.

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Matkailu -tulo</i> €
<i>Vähittäis- kauppa</i>	25 948 000	45	11 676 600
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	12 706 000	85	10 800 100
<i>Huvi ja virkistys</i>	4 374 000	61	2 668 140
<i>Liikenne</i>	3 114 000	50	1 557 000
YHTEENSÄ	46 142 000		26 701 840

Taulukko 2 Matkailun välittömät tulovaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017

MTI on selvittänyt matkailun talousvaikutukset Enontekiöllä vuodelta 2011 osana 12 kuntaa koskevaa työtä (Satokangas 2013, 10–11). Nyt julkaistu selvitys eroaa aiemmin julkaistusta aineistoperustaltaan, mutta mahdollistaa suuntaa antavan vertailun matkailutulon osalta. Jotta eri vuosien tuloksia voidaan verrata toisiinsa, rahanarvon muutos on suodatettava pois. Kun Enontekiön matkailutulo vuodelta 2011 deflatoidaan elinkustannusindeksillä vuoden 2017 arvoon, matkailutulo on kasvanut 3 716 887 euroa/ 13,9 % (Tilastokeskus 2019a). Työllisyysvaikutuksien osalta selvitysmenetelmät eroavat toisistaan siten, että vuosien 2011 ja 2017 tuloksia ei ole mahdollista verrata toisiinsa. Matkailun kehittymisen suunnalle voidaan hakea vahvistusta tilastoitujen yöpymisen tarkastelusta. Rekisteröityjen yöpymisten määrä kasvoi Enontekiöllä 17 % vuosien 2011 ja 2017 välillä (Tilastokeskus 2019b).

	<i>Kokonais- työllisyys htv.</i>	<i>Matkailu- työllisyys htv.</i>
<i>Vähittäis- kauppa</i>	68	31
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	79	67
<i>Huvi ja virkistys</i>	22	13
<i>Liikenne</i>	19	10
YHTEENSÄ	188	121

Taulukko 3 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017 olivat taulukon 3 mukaisesti 121 henkilötyövuotta. Merkittävin työllistäjä oli majoitus- ja ravitsemistoimiala, jossa välitön työllistävyys oli noin 67 henkilötyövuotta. Majoitus- ja ravitsemistoimiala, jossa tarvitaan runsaasti palveluhenkilöstöä, oli matkailutyöllisyydeltään suurempi, kuin vähittäiskaupan toimiala, vaikka vähittäiskaupan matkailutulo oli majoitus- ja ravitsemistoimialaa suurempi. Vähittäiskaupassa saman liikevaihdon aikaan saamiseksi tarvitaan vähemmän työvoimaa, kuin palveluintensiivisemmällä aloilla.

	<i>Matkailu- palkkatulo</i>	<i>Matkailu- palkkavero - tulo</i>
	€	€
<i>Vähittäis- kauppa</i>	929 379	124 537
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	1 971 482	264 179
<i>Huvi- ja virkistys</i>	467 855	62 693
<i>Liikenne</i>	314 064	42 085
YHTEENSÄ	3 682 780	493 493

Taulukko 4 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulovaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017

Taulukosta 4 havaitaan, että matkailu sai aikaan lähes 3,7 miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017. Näistä suuri osa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalta. Matkailupalkoista aiheutui puolestaan lähes 500 000 euron suuruiset kunnallisverotulot.

2.2 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Kittilässä vuonna 2017

Matkailun tulovaikutukset Kittilässä vuonna 2017 on esitetty taulukossa 5. Luvut eivät sisällä arvonlisäveroa. Kittilän välitön matkailutulo vuonna 2017 oli noin 150 miljoonaa euroa, josta suurin osa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalta. Vähittäiskaupan ja huvi- ja virkistystoimialojen kohdalla matkailutulo oli noin 40 miljoonaa euroa. Liikennetoimialan matkailutulo oli selvästi muita pienempi.

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Matkailu -tulo</i> €
<i>Vähittäis- -kauppa</i>	70 789 000	55	38 933 950
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	67 874 000	86	58 371 640
<i>Huvi ja virkistys</i>	45 062 000	91	41 006 420
<i>Liikenne</i>	22 642 000	51	11 547 420
YHTEENSÄ	206 367 000		149 859 430

Taulukko 5 Matkailun välittömät tulovaikutukset Kittilässä vuonna 2017

MTI on selvittänyt matkailun talousvaikutukset Kittilässä vuodelta 2011 osana 12 kuntaa koskevaa työtä (Satokangas 2013, 16–17). Nyt julkaistu selvitys eroaa aiemmin julkaistusta aineistoperustaltaan, mutta mahdollistaa suuntaa antavan vertailun matkailutulon osalta. Jotta eri vuosien tuloksia voidaan verrata toisiinsa, rahanarvon muutos on suodatettava pois. Kun Kittilän matkailutulo vuodelta 2011 deflatoidaan elinkustannusindeksillä vuoden 2017 arvoon, matkailutulon muutos on 2 6466 111 euroa/ 18 % (Tilastokeskus 2019a). Työllisyysvaikutuksien osalta selvitysmenetelmät eroavat toisistaan siten, että vuosien 2011 ja 2017 tuloksia ei ole mahdollista verrata toisiinsa. Matkailun kehittymistä voidaan arvioida myös tarkastelemalla tilastoiduissa yöpymisissä havaittavaa muutosta. Rekisteröidyt yöpymiset kasvoivat 36 % Kittilässä vuosien 2011 ja 2017 välillä (Tilastokeskus 2019b).

	<i>Kokonais- työllisyys htv.</i>	<i>Matkailu- työllisyys htv.</i>
<i>Vähittäis- kauppa</i>	181	100
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	478	411
<i>Huvi ja virkistys</i>	290	264
<i>Liikenne</i>	178	91
YHTEENSÄ	1 127	866

Taulukko 6 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kittilässä vuonna 2017

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kittilässä vuonna 2017 olivat taulukon 6 mukaisesti 866 henkilötyövuotta. Merkittävin työllistäjä oli majoitus- ja ravitsemistoimiala, jossa välitön työllistävyys oli 411 henkilötyövuotta.

	<i>Matkailu- palkkatulo</i>	<i>Matkailu- palkkavero - tulo</i>
	€	€
<i>Vähittäis- kauppa</i>	3 135 000	420 090
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	11 932 331	1 598 932
<i>Huvi- ja virkistys</i>	8 945 750	1 198 731
<i>Liikenne</i>	3 177 111	425 733
YHTEENSÄ	27 190 192	3 643 486

Taulukko 7 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Kittilässä vuonna 2017

Taulukosta 7 havaitaan, että matkailu sai aikaan yli 27 miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset Kittilässä vuonna 2017. Matkailupalkoista aiheutui puolestaan noin 3,6 miljoonan euron suuruiset kunnallisverotulot.

2.3 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Kolarissa vuonna 2017

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Matkailu -tulo</i> €
<i>Vähittäis- kauppa</i>	42 198 000	65	27 428 700
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	29 279 000	94	27 522 260
<i>Huvi ja virkistys</i>	15 389 000	89	13 696 210
<i>Liikenne</i>	5 720 000	57	3 260 400
YHTEENSÄ	92 586 000		71 907 570

Taulukko 8 Matkailun välittömät tulovaikutukset Kolarissa vuonna 2017

Kolarin matkailun tulovaikutukset on esitetty taulukossa 8. Luvut eivät sisällä arvonlisäveroa. Kolarin välitön matkailutulo vuonna 2017 oli hieman lähes yli 70 miljoonaa euroa, josta suurin osa kertyi majoitus- ja ravitsemis sekä vähittäiskaupan toimialoilta.

MTI on selvittänyt matkailun talousvaikutukset Kolarissa vuodelta 2011 osana 12 kuntaa koskevaa työtä (Satokangas 2013, 18–19). Nyt julkaistu selvitys eroaa aiemmin julkaistusta aineistoperustaltaan, mutta mahdollistaa suuntaa antavan vertailun matkailutulon osalta. Jotta eri vuosien tuloksia voidaan verrata toisiinsa, rahanarvon muutos on suodatettava pois. Kun Kolarin matkailutulo vuodelta 2011 deflatoidaan elinkustannusindeksillä vuoden 2017 arvoon, matkailutulon muutos on 15 826 413 euroa/ 22,0 % (Tilastokeskus 2019a). Työllisyysvaikutuksien osalta selvitysmenetelmät eroavat toisistaan siten, että vuosien 2011 ja 2017 tuloksia ei ole mahdollista verrata toisiinsa. Matkailun kehittymistä voidaan havainnoida myös tilastoitujen yöpymisten valossa. Rekisteröidyt yöpymiset lisääntyivät Kolarissa 17 % vuosien 2011 ja 2017 välillä (Tilastokeskus 2019b).

	<i>Kokonais- henkilöstö htv.</i>	<i>Matkailu- työllisyys htv.</i>
<i>Vähittäis- kauppa</i>	132	86
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	175	165
<i>Huvi ja virkistys</i>	99	88
<i>Liikenne</i>	49	28
YHTEENSÄ	455	366

Taulukko 9 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kolarissa vuonna 2017

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kolarissa vuonna 2017 olivat taulukon 9 mukaisesti 366 henkilötyövuotta. Merkittävin työllistäjä oli majoitus- ja ravitsemistoimiala, jossa välitön työllistävyys oli 165 henkilötyövuotta. Majoitus- ja ravitsemistoimiala, jossa tarvitaan runsaasti palveluhenkilöstöä, oli matkailutyöllisyydeltään selvästi suurempi, kuin vähittäiskaupan toimiala. Tämä siitä huolimatta, että näiden kahden toimialan matkailutulo oli käytännössä yhtä suuri. Vähittäiskaupassa saman liikevaihdon aikaan saamiseksi tarvitaan vähemmän työvoimaa, kuin palveluintensiivisemmällä aloilla.

	<i>Matkailu- palkkatulo €</i>	<i>Matkailu- palkkaverotulo €</i>
<i>Vähittäis- kauppa</i>	2 689 830	338 919
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	4 774 906	601 638
<i>Huvi- ja virkistys</i>	3 046 875	383 906
<i>Liikenne</i>	960 862	121 069
YHTEENSÄ	11 472 473	1 445 532

Taulukko 10 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Kolarissa vuonna 2017

Taulukosta 10 havaitaan, että matkailu sai aikaan yli 11 miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset Kolarissa vuonna 2017. Näistä suuri osa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalla. Matkailupalkoista aiheutui puolestaan lähes 1,5 miljoonan euron suuruiset kunnallisverotulot.

2.4 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Muoniossa vuonna 2017

	<i>Kokonais- liikevaihto</i> €	<i>Matkailu -osuus</i> %	<i>Matkailu -tulo</i> €
<i>Vähittäis- kauppa</i>	19 380 000	18	3 488 400
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	33 632 000	94	31 614 080
<i>Huvi ja virkistys</i>	6 146 000	90	5 531 400
<i>Liikenne</i>	5 294 000	19	1 005 860
YHTEENSÄ	64 452 000		41 639 740

Taulukko 11 Matkailun välittömät tulovaikutukset Muoniossa vuonna 2017

Matkailun tulovaikutukset Muoniossa on esitetty taulukossa 11. Luvut eivät sisällä arvonlisäveroa. Muonion välitön matkailutulo vuonna 2017 oli noin 41 miljoonaa euroa, josta selvästi suurin osa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalta.

MTI on selvittänyt matkailun talousvaikutukset Muoniossa vuodelta 2011 osana 12 kuntaa koskevaa työtä (Satokangas 2013, 20–21). Nyt julkaistu selvitys eroaa aiemmin julkaistusta aineistoperustaltaan, mutta mahdollistaa suuntaa antavan vertailun matkailutulon osalta. Jotta eri vuosien tuloksia voidaan verrata toisiinsa, rahanarvon muutos on suodatettava pois. Kun Muonion matkailutulo vuodelta 2011 deflatoidaan elinkustannusindeksillä vuoden 2017 arvoon, matkailutulon muutos on 13 175 647 euroa/ 44 % (Tilastokeskus 2019a). Työllisyysvaikutuksien osalta selvitysmenetelmät eroavat toisistaan siten, että vuosien 2011 ja 2017 tuloksia ei ole mahdollista verrata toisiinsa. Matkailun kehittymistä voidaan tarkastella myös tilastoitujen yöpymisten perusteella. Rekisteröityjen yöpymisten lukumäärä kasvoi Muoniossa 31 % vuosien 2011 ja 2017 välillä (Tilastokeskus 2019b).

	<i>Kokonais- henkilöstö htv.</i>	<i>Matkailu- työllisyys htv.</i>
<i>Vähittäis- kauppa</i>	40	7
<i>Majoitus ja ravitsemis</i>	169	159
<i>Huvi ja virkistys</i>	24	22
<i>Liikenne</i>	30	6
YHTEENSÄ	263	194

Taulukko 12 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Muoniossa vuonna 2017

Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Muoniossa vuonna 2017 olivat taulukon 12 mukaisesti yli 190 henkilötyövuotta. Selvästi merkittävin työllistäjä oli majoitus- ja ravitsemistoimiala, jossa välitön työllistävyys oli noin 160 henkilötyövuotta.

	<i>Matkailu- palkkatulo</i>	<i>Matkailu- palkkavero - tulo</i>
	€	€
<i>Vähittäis- kauppa</i>	250 800	35 614
<i>Majoitus- ja ravitsemis</i>	4 635 071	658 180
<i>Huvi- ja virkistys</i>	746 936	106 065
<i>Liikenne</i>	188 438	26 758
YHTEENSÄ	5 821 246	826 617

Taulukko 13 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Muoniossa vuonna 2017

Taulukosta 13 havaitaan, että matkailu sai aikaan lähes kuuden miljoonan euron välittömät palkkatulovaikutukset Muoniossa vuonna 2017. Näistä selvästi suuri osa kertyi majoitus- ja ravitsemistoimialalta. Matkailupalkoista aiheutui puolestaan yli 800 000 euron suuruiset kunnallisverotulot.

3. Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapissa vuonna 2017

Tunturi-Lapin alueen kokonaismatkailutulo vuonna 2017 oli yhteensä noin 290 miljoonaa euroa. Taulukosta 14 havaitaan myös, että alueen matkailutyöllisyys samana aikana oli lähes 1 550 henkilötyövuotta. Merkittävin osa matkailutulosta ja –työllisyydestä muodostui Kittilän kunnassa.

	Matkailutulo €	Matkailutyöllisyys htv.
<i>Enontekiö</i>	26 701 840	121
<i>Kittilä</i>	149 859 430	866
<i>Kolari</i>	71 907 570	366
<i>Muonio</i>	42 027 340	194
YHTEENSÄ	290 496 180	1547

Taulukko 14 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapissa vuonna 2017

Matkailun suhteellinen merkitys Tunturi-Lapin alueella oli kyselyn tulosten perusteella huomattava, esimerkiksi majoitus ja ravitsemis - sekä huvi- ja virkistystoimialoilla jopa noin 90 % myynnistä suuntautui matkailijoille. Myös vähittäiskaupan ja liikenteen toimialoilla matkailun osuus liikevaihdon muodostumisessa oli merkittävä.

	Matkailupalkkatulo €	Matkailupalkkaverotulo €
<i>Enontekiö</i>	3 682 780	493 493
<i>Kittilä</i>	27 190 192	3 643 486
<i>Kolari</i>	11 472 473	1 445 532
<i>Muonio</i>	5 821 246	826 617
YHTEENSÄ	48 166 691	6 409 128

Taulukko 15 Matkailupalkka- ja matkailupalkkaverotulot Tunturi-Lapissa vuonna 2017

Matkailusta kertyi taulukon 15 mukaisesti Tunturi-Lapin kunnissa noin 48 miljoonan euron palkkatulot vuonna 2017. Tämä merkitsi noin 6,4 miljoonan euron kunnallispalkkaverotulojen muodostumista.

Jatkossa matkailun tulo- ja työllisyysvaikutuksia voidaan selvittää Tunturi-Lapissa tilastotietoja päivittämällä, esimerkiksi kahden vuoden välein, tukeutuen nyt keräätyyn kyselyaineistoon. Uusi kysely on aiheellista järjestää 5–10 vuoden kuluttua, tai mikäli kohdealueella tapahtuu matkailuun voimakkaasti vaikuttavia murroksia. Käytettäessä samaa selvitysmenetelmää ja aineistoperustaa, matkailun ajallista kehitystä voidaan seurata mahdollisimman tarkasti.

Kirjallisuus

Kauppila P. (2001). Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: pohjoismaisen mallin matkailijatutkimukset. Naturpolis, Kuusamo, tutkimuksia 3/2001. Luettu 29.3.2019 osoitteesta:

http://www.kuusamo.fi/sites/default/files/tutkimus_matkailun_aluetaloudelliset_vaikutukset_0.pdf

Kuntaliitto (2018). Kuntien veroprosentit ja efektiiviset veroasteet. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/kuntatalouden-tilastot/kuntien-veroprosentit-ja-efektiiviset-veroasteet-0>

Lopez M. & Holmberg E. & Ritalahti J. (2014). Matkailun tulo- ja työllisyys selvitys Uudellamaalla 2013. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haaga-Helian julkaisut, kehittämisraportit ja tutkimukset 2014. Luettu 29.3.2019 osoitteesta:

<http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaisut/uudenmaanmatkailuselvitys.pdf>

Satokangas P. (2013). Matkailulla maakunta menestyy. Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset 12 lappilaisessa kunnassa vuonna 2011. Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. Luettu 5.2.2019 osoitteesta:

<http://matkailu.luc.fi/loader.aspx?id=1cbe71fc-3d25-426e-879e-d163d4ff6bad>

Tilastokeskus (a). Toimialaluokitus 2008. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: <https://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

Tilastokeskus (b). Tietoa tilastoista. Käsitteet ja määritelmät. Toimipaikka. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: <http://www.stat.fi/meta/kas/toimipaikka.html>

Tilastokeskus (2017). Tuotteet ja palvelut. Yritysrekisteri. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: <http://www.tilastokeskus.fi/tup/yritysrekisteri/index.html>

Tilastokeskus (2018a). Yritysrekisterin vuositilaston muutokset yritystilastouudistuksessa. Sähköposti 3.9. 2018 Kokkonen Virve – Satokangas Pasi.

Tilastokeskus (2018b). Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston laatuseloste. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: http://tilastokeskus.fi/til/yrti/2017/yrti_2017_2018-12-18_laa_001_fi.html

Tilastokeskus (2018c). Lista selvityksen toimialalle kuuluvista toimipaikoista Tunturi-Lapin kunnissa. Erillistilaus Tilastokeskukselta.

Tilastokeskus (2018d). Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansiot toimialan (TOL 2008) mukaan vuonna 2017. Luettu 17.4.2019 osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_pal_pra/statfin_pra_pxt_005_fi.px/?rxid=3f066b21-5bb4-4371-9730-0ff8c053967e

Tilastokeskus (2018e). Kunnittainen toimipaikkalaskuri. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Toimipaikkalaskuri/Toimipaikkalaskuri_Toimipaikkalaskuri/tmp_lkm_kunta.px/?rxid=e4164b08-8be0-48d6-84fb-9a8d25f31a93

Tilastokeskus (2019a). Elinkustannusindeksi 1951:10=100 muuttujina Kuukausi, Vuosi ja Tiedot. Luettu 2.5.2019 osoitteesta: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_hin_khi/statfin_khi_pxt_008.px/table/tableViewLayout2/?rxid=dc2f311b-2411-4dc6-bf7d-0110cc0f8ebd

Tilastokeskus (2019b). Vuosittaiset yöpymiset ja saapuneet asuinmaittain, 1995–2019. Luettu 3.5.2019 osoitteesta: http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland/VisitFinland_Majoitustilastot/visitfinland_matk_pxt_116t.px/?rxid=e105a1a1-79b3-4ea4-8c97-c8ab78f5f410

Työ- ja elinkeinoministeriö (2013). Matkailun alueelliset tulo- ja työllisyys selvitykset – suositus käytettävistä määritelmistä ja luokituksista. Luettu 29.3.2019 osoitteesta: <https://docplayer.fi/12661576-Matkailun-alueelliset-tulo-ja-tyollisyys-selvitykset-suositus-kaytettavista-maaritelmista-ja-luokituksista.html>

Ylkänen T. (1983). Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset kunta/ aluetasolla. Tutkimusmenetelmä.

Taulukkoluetelo

Taulukko 1 Kyselyn vastaukset	5
Taulukko 2 Matkailun välittömät tulovaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017.....	7
Taulukko 3 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017	8
Taulukko 4 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulovaikutukset Enontekiöllä vuonna 2017.....	8
Taulukko 5 Matkailun välittömät tulovaikutukset Kittilässä vuonna 2017	9
Taulukko 6 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kittilässä vuonna 2017.....	10
Taulukko 7 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Kittilässä vuonna 2017	10
Taulukko 8 Matkailun välittömät tulovaikutukset Kolarissa vuonna 2017	11
Taulukko 9 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Kolarissa vuonna 2017.....	12
Taulukko 10 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Kolarissa vuonna 2017	12
Taulukko 11 Matkailun välittömät tulovaikutukset Muoniossa vuonna 2017.....	13
Taulukko 12 Matkailun välittömät työllisyysvaikutukset Muoniossa vuonna 2017 ...	14
Taulukko 13 Matkailun välittömät palkka- ja palkkaverotulot Muoniossa vuonna 2017	14
Taulukko 14 Matkailun välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset Tunturi-Lapissa vuonna 2017.....	15
Taulukko 15 Matkailupalkka- ja matkailupalkkaverotulot Tunturi-Lapissa vuonna 2017.....	15

Liitteet

Liite 1. Toimialaluokitus

VÄHITTÄISKAUPPA

- 471 Vähittäiskauppa erikoistumattomissa myymälöissä
- 472 Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 474 Tieto- ja viestintätekniisten laitteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 475 Muiden kotitaloustavaroiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 476 Kulttuuri- ja vapaa-ajan tuotteiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 477 Muiden tavaroiden vähittäiskauppa erikoismyymälöissä
- 478 Tori- ja markkinakauppa

MAJOITUS- JA RAVITSEMIS

- 55 Majoitus
- 56 Ravitsemistoiminta (poislukien 5629 Henkilöstö- ja laitosruokalat)

HUVI- JA VIRKISTYSPALVELUT

- 59140 Elokuvien esittäminen
- 85510 Urheilu- ja liikuntakoulutus
- 90 Kulttuuri- ja viihdetoiminta
- 931 Urheilutoiminta
- 932 Huvi- ja virkistystoiminta
- 91020 Museoiden toiminta
- 91030 Historiallisten nähtävyyksien, rakennusten ja vastaavien kohteiden toiminta
- 91040 Kasvitieteellisten puutarhojen, eläintarhojen ja luonnonpuistojen toiminta
- 9602 Kampaamot ja kauneushoitopalvelut
- 9604 Kylpylälaitokset, saunat, solariumit yms. Palvelut
- 79 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut

LIIKENNE

- 491 Rautateiden henkilöliikenne, kaukoliikenne
- 493 Muu maaliikenteen henkilöliikenne
- 50101 Meriliikenteen henkilökuljetus
- 50102 Rannikkoliikenteen henkilökuljetus
- 503 Sisävesiliikenteen henkilökuljetus
- 511 Matkustajalentoliikenne
- 52211 Linja-autoasemat
- 52230 Ilmailuliikennettä palveleva toiminta
- 771 Autojen ja kevyiden ajoneuvojen vuokraus ja leasing
- 7721 Vapaa-ajan ja urheiluvälineiden vuokraus ja leasing
- 7734 Vesiliikennevälineiden vuokraus ja leasing
- 7735 Ilmaliikennevälineiden vuokraus ja leasing
- 77390 Muiden koneiden ja laitteiden vuokraus
- 452 Moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus (pl. Moottoripyörät)
- 4532 Moottoriajoneuvojen osien ja varusteiden vähittäiskauppa
- 45403 Moottoripyörien huolto ja korjaus
- 473 Ajoneuvojen polttoaineiden vähittäiskauppa